

Pesach Inspiration

Show# 316 | Mar 27th 2021

ספורנו שמות פרשת בא פרק יב פסוק ב - ד

החדש הזה לכם ראש חדשים. מכאן ואילך יהיו החדשים שלכם, לעשות בהם כרצונכם, אבל בימי השעבוד לא היו ימיכם שלכם, אבל היו לעבודת אחרים ורצונם, לפיכך ראשון הוא לכם לחדשי השנה. כי בו התחיל מציאותכם הבחירי:

תלמוד בבלי מסכת יומא דף נא עמוד א

ותנא, מאי שנא פסח דקרי ליה קרבן יחיד, ומאי שנא חגיגה דקרי לה קרבן ציבור? אי משום דאתי בכנופיא - פסח נמי אתי בכנופיא! - איכא פסח שני, דלא אתי בכנופיא.

גבורות ה' פרק ס

וכן אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל כי אם צלי אש הכל ענין זה, כי הבשול במים או בשאר משקין חלקיו מתפרדין על ידי הבשול ומתחלקין, אבל צלי אש מכח האש אדרבה נעשה הבשר אחד כי האש מוציא הרוטב ונעשה הבשר קשה ואחד, לא כן כאשר מתבשל במים שנעשה פירורים, וכן אמר מטעם זה שאין לאכול אותו נא אלא כאשר הוא צלי אש ואז הבשר מתקשה מכח האש.

Riddles

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף כב עמוד ב

דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל בן יהוצדק: מנין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת - דכתיב וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה מי שאבודה הימנו ומצויה אצל כל אדם, יצאתה זו שאבודה ממנו, ואינה מצויה אצל כל אדם.

ספר אבודרהם סדר ההגדה ופירושה

יש שואלין מפני מה אין מברכין בא"י אקב"ו לשתות ארבעה כוסות כמו שמברכין על המרור שהוא מדבריהם בזמן הזה. וי"ל היאך יברך לשתות ד' כוסות והרי יש כוסות של קידוש שהוא מצווה בו ועומד. ואם תאמר יברך לשתות שלשה כוסות והלא מחוייב הוא בארבעה הלכך לא אפשר. ועוד טעם אחר מפני שאין מברכין אלא על מצוה הנעשית בבת אחת בלא הפסק אבל ארבע כוסות שעושה מצוה על כל אחד ואחד מהם ואם שתאן בבת אחת לא יצא אין מברכין.

אורחות חיים חלק א סדר ליל הפסח אות ז

על כל כוס וכוס מד' כוסות הללו מברך ברכה בפני עצמו אבל אין מברכין לשתות ד' כוסות ואע"פ שיש להן סמך מן התורה לפי שהן מופסקין כוס ראשון מברך עליו קדוש היו' כוס שני קורא עליו ההגדה.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קח עמוד ב

שתאן בבת אחת, רב אמר: ידי יין - יצא, ידי ארבעה כוסות - לא יצא.

רא"ש מסכת פסחים פרק י סימן מא

ועוד כתב בה"ג שאם הפסיק יום אחד ולא סיפר שוב אינו סופר דבעינן תמימות. ואין נראה לר"י דכל לילה ולילה מצוה בפני עצמה היא.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תעז סעיף א

לאחר גמר כל הסעודה אוכלים ממצה השמורה תחת המפה כזית כל אחד זכר לפסח הנאכל על השובע, ויאכלנו בהסיבה ולא יברך עליו.

משנה ברורה שם ס"ק ה

ולא יברך עליו - שהוא רק לזכר.

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קסא

והמצוה הקס"א היא שצונו לספור מקצירת העומר תשעה וארבעים יום והוא אמרו יתעלה (אמור כג) וספרתם לכם ממחרת השבת. ודע כי כמו שנתחייבו בית דין למנות שנות יובל שנה שנה ושמטה שמטה כמו שבארנו במה שקדם (מ' קמ) כך חייב כל אחד ואחד ממנו למנות ימי העומר יום יום ושבוע שבוע. שהוא אמר (שם) תספרו חמשים יום ואמר (ס"פ ראה) שבעה שבועות תספור לך. וכמו שמנין השנים והשמטים מצוה אחת כמו שבארנו (שם) כן ספירת העומר מצוה אחת. וכן מנה אותם כל מי שקדמנו מצוה אחת. והאמת מה שעשו בזה. ואל יטעך אמרם (מנחו' סו א) מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי ותחשוב שהן שתי מצות. כי כל חלק וחלק מחלקי אי זה מצוה שיהיו לה חלקים מצוה לעשות החלק ההוא ממנה. ואמנם היו שתי מצות אילו אמרו מנין הימים מצוה ומנין השבועות מצוה. וזה מה שלא ייעלם למי שיטעם הדבור. כי אתה כשתאמר חובה לעשות כך וכך הנה לא יתחייב מזה המאמר שהפעולה היא מצוה בפני עצמה. והראיה הברורה על זה היותנו מונים השבועות גם כן בכל לילה באמרנו שהם כך וכך שבועות וכך וכך ימים. ואילו היו השבועות מצוה בפני עצמה לא היינו מסדרין מנינם כי אם בלילי השבועות לבד והיינו אומרים שתי ברכות אשר קדשנו במצותיו וצונו על ספירת ימי העומר ועל ספירת שבועי העומר. ואין הדבר כן, אבל המצוה היא ספירת העומר ימיו ושבועותיו כמו שתקנו. ומצוה זו אין הנשים חייבות בה:

רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ד הלכה ד

תפלה של ראש אינה מעכבת של יד ושל יד אינה מעכבת של ראש מפני שהן שתי מצות זו לעצמה וזו לעצמה, וכיצד מברכין על של ראש מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין, ועל של יד מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין.

חדושי הרמב"ן מסכת קידושין דף לג עמוד ב

ובמצות עשה שאין הזמן גרמא שייר טובא מורא וכבוד בכורים וחלה כסוי הדם ראשית הגז מתנות ספירת העומר פריקה טעינה פדיון פטר חמור ורוב המצוות כן.

דברי יחזקאל סימן מה אות ד

איברא דנראה להביא ראיה לדעת התור"ד ממ"ש הרמב"ן לקמן (דף ל"ד) דהך תנא דקחשיב מ"ע שאין הז"ג שייר טובא מורא וכבוד בכורים חלה כסוי הדם ראשית הגז מתנות ספירת העומר וכו' עכ"ל, ודבריו לכאורה תמוהין דהרי ספירת העומר הו"ל מ"ע שהז"ג וכמ"ש הרמב"ם (בפ"ז מתו"מ הלכ"ד) וכ"כ החינוך (מצוה ש"ו). ולפמ"ש י"ל דס"ל להרמב"ן דהא דמונין מיום ט"ז בניסן אינו מצד עצם הזמן שהוא המחייב במצוה דספירת העומר כמו ט"ו בניסן דמחייב במצה, אלא משום דכתיב בקרא וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר וגו' ואלו היה זמן הבאת העומר ביום אחר ג"כ היו מחייבין בספירה נמצא דמה שספירת העומר יש לה זמן קבוע אינו אלא מצד ההכרח ולא מצד זמנו בעצמותו ובכה"ג לא חשיב זמ"ג. ודמי למצות מילה דאב אף על פי דאינה בלילה מ"מ כיון דאין הזמן בעצמות מצוה האב אלא במילת הבן ל"ח זמ"ג.

משנה ברורה סימן תכו ס"ק א

הרואה וכו' - ונשים פטורות מלקדש הלבנה דהוי מ"ע שהזמן גרמא ואף דכל מ"ע שהזמן גרמא נוהגות הנשים שמקיימות ומברכות עליהן מ"מ מצוה זו אין צריכין לקיימה משום דהם גרמו פגם הלבנה.

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Answers to the Question 4 *click here*

Answers to the Question 5 *click here*

Answers to the Question 6 *click here*

Answers to the Question 7 *click here*

Answers to the Question 8 *click here*

Answers to the Question 9 *click here*

Answers to the Question 10 *click here*

Answers to the Question 11 *click here*

Answers to the Question 12 *click here*

Answers to the Question 13 *click here*

Answers to the questions 14 *click here*

Answers to the questions 15 *click here*

Answers to the questions 16 *click here*

Answers to the questions 17 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

Hi,

Chag sameach. The following are some answers to each of the Pesach riddles:

Riddle 1: One answer, brought by the Kedushas Levi (Drushim L'Chanukah in Parshas Mikeitz), is that we don't say al hanisim on Pesach because the nisim of Pesach (makkos, yam suf etc.) were not "b'derech heteva":

נקרא חנוכה על שם שהיה הנס בתוך הטבע בחינת 'כה'
בְּנִסְחָ הַפְּרָכָה אוֹמְרִים 'שְׁעֵשָׂה נְסִים לְאַבּוֹתֵינוּ
בְּיָמֵים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה'. כִּי כָּל הַנְּסִים הָיוּ
לְמַעַלְהָ מִהַזְּמַן, כְּמוֹ נְסֵי מִצְרַיִם וַיִּמְצָא סוּף וַיִּרְדֵּן יְיָ,
וְכָל הַנְּסִים הָיוּ לְמַעַלְהָ מִהַטָּבַע, מִהַ שְׂאִין כֵּן נִסְ
הַנְּבִיחָה וּפּוֹרִים הָיָה בְּתוֹךְ הַטָּבַע, דְּחִשְׁמוֹנָאֵי וּבְנֵי
עֲשׂוּ מִלְחָמָה, וּפּוֹרִים הָיְתָה אֲסִתֵּר הַמְּלָכָה יִי. לְכֵן
מְבָרְכִין בְּהַנְּבִיחָה 'שְׁעֵשָׂה נְסִים כִּי' בְּזִמְנֵי הַזֶּה, רְצָה
לִזְמֹר בְּתוֹךְ הַזְּמַן, שֶׁהוּא עוֹלָם הַזֶּה, בְּתוֹךְ הַטָּבַע
עֲשָׂה נְסִים, שֶׁהַכֹּל הָיָה מֵאֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְלִכֵּן נִקְרָא

A second answer, mentioned briefly in the Shibolet Haleket (Shiboles 218), is that we already say something similar to sh'asa nisim when we begin the hallel in magid with "lefikach anachnu chayavim lehodos...le'mi she'asa lanu v'laavosaeinu es kol hanisim ha'eilu".

לֵן דֵּה־לִכָּה כְּבִית הַלֵּל. וְאֵל תַּתְּמָה עַל מַה שְׂאִין
אֲנִי מְבָרְכִין שְׁעֵשָׂה נְסִים בְּלִילֵי הַפֶּסַח, שֶׁהָרִי
מְסַדֵּר וְהוֹלֵךְ בְּסוּף הַהַגְדָּה לְמִי שְׁעֵשָׂה לָנוּ
וְלֵאבּוֹתֵינוּ אֵת כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמוֹפְתִים וְהַנְּסִים
הָאֵל, כֵּן כָּתַב רַבֵּינוּ שְׁלֵמָה¹⁰⁷ זְצ"ל.

Others say a similar answer, that the bracha of "asher gealanu v'gaal es avoseinu" accomplished the same thing (or more) than a she'asa nisim would.

Riddle 2: The Magen Avraham (639) in the name of the Maharil, among many others, provides a straightforward answer: that in the case of sukkah, there is a general

mitzva to dwell in the sukkah, and every time one eats in the sukkah he is fulfilling that mitzva and so makes a leishev ba'sukka. In the case of matza, however, outside of the first k'zayis there is no affirmative mitzva to eat matza--one just cannot eat chametz and so must use matza for lechem mishna etc. by default. So there is no reason to make an "al achilas matza" each and every time. The question becomes more complicated according to the Gr"a, who holds that there is a mitzva to eat matza all seven days, and indeed there are some who say that according the Gr"a one should say a bracha each time they eat matza (or, at the very least, wouldn't be making a bracha l'vatala if they did).

**מה שאין מברכין על מצה כל ז' היינו
משום שאין מצוה באכילתו אלא שאין
אוכל חמץ משא"כ בסוכה (מהרי"ל) :**

Riddle 3: I found this question raised in a sefer called Nehalech B'regesh (page 195) by Rav Yosef Friedman, who answers that "avuda mimenu" only applies when the individual doesn't intend or want the item to leave his possession (e.g., when it gets taken out to sea). But if he fully intends for the item to leave his control in order to accomplish a purpose, like throwing the chametz into the fire in order to burn it, then it isn't considered "aveda mimenu" and shouldn't prevent him from properly fulfilling the biur chametz.

והנראה לומר בזה ביסוד דין זוטו של ים, דהנה בשריפת חמץ נהגין להחמיר לבער את החמץ בער"פ בשריפה כדעת רבי יהודה והמנהג הוא לעשות מדורות אש גדולות ברחובה של עיר, והנה כשאדם זורק את החמץ לאש או ברגע הראשון עוד קודם שהספיק להשרף מ"מ פקע ממנו הבעלות על החמץ כיון דהוי זוטו של ים דשריפה אין לך זוטו של ים גדול מזה וא"כ כשנשרף החמץ אין זה חמצו והאיך מקיימין ביעור חמץ בשריפה, וע"כ צ"ל בדין אבודה ממנו ומכל אדם שהיכא שיש תכלית לאדם בהמצאות החפץ במקום המסויים או לא אמרין שפקע בעלותו והוי כמו חלק מתשמישי אדם כאכילה ושתיה וה"נ יש לו תשמיש לשרוף את החפץ וכיון שרצונו בזה לא פקע בעלותו ודווקא היכא שהממון נמצא נגד רצונו שלא בשליטתו או אמרי' שפקע בעלותו, הגה עצמך וכי נימא אדם שמפסם את הארי והדוב שברשותו וזורק להם חתיכות בשר, וכי נימא שיש לבשר דין אבודה ממנו ומכל אדם כשהגיע לפי הארי, וע"כ צ"ל שכיון שרצונו בתכלית שיאכל חיותו שברשותו הוי ממונו לכל דבר ודו"ק היטב.

Riddle 4: In the sefer Ziv Hamoadim (ha'ara 54) by Rav Yosef Westenstein, this question is asked and the author answers that even according to the Behag, each day is its own mitzva. Each day requires that all of the previous days have been counted, but remains independent. So, unlike the daled kosos, we make a bracha on the counting. This seems correct to me, since if it's not the case then theoretically it would be okay (or even required) to simply make one bracha before counting the first day and then just count each day after that without a bracha.

וי"ל דשאני ספירת העומר דהמצוה שיש בכל יום לספור אותו יום זה עושה
בבת אחת ומה שסופר ביום אחר זהו דבר אחר לגמרי שמונה יום אחר
אבל המצוה שיש לעשות היום עושה בפעם אחת.

Riddle 5: This question is asked in a sefer called Yikar Tiferes (page 601), a compilation of shiurum by Rav Moshe Kister, and he answers that there is a distinction between sefiras ha'omer, where the form of the mitzva (counting) is the same as was done when the korban omer was brought, and afikoman, where the form of the mitzva (eating matza) is completely different than what it is commemorating (eating the korban Pesach). A bracha is only made in the former situation, not the latter.

ונראה לחלק בפשיטות דכל עצמותו
של אפיקומן הוא לזכר בעלמא
דהא בזמן המקדש נמי לא היה מצות
אפיקומן, אלא היו אוכלים קרבן הפסח
לאפיקומן ומצותו היתה מדין אכילת
הפסח, וכיון שכן לא הוי אלא זכר
בעלמא לקרבן פסח.

לא כן ספירת העומר דבזמן המקדש
היתה מצות הספירה ורק השתא
דליכא קרבן העומר בטלה המצוה,
ומדרבנן משום זכר למקדש תקנו שיהיה
נמי מצוה בספירה אף בלא קרבן העומר,
והלכך תקנו לזה ברכה.

Riddle 6: This question is asked by the Nimukei Maharai in the back of the Rambam (Hilchos temidin u'musafin, perek 7, halacha 22), who suggests that perhaps tefillin shel yad and shel rosh is more of a single "inyan" than the days and weeks of sefiras

ha'omer because they have one purpose, and so don't necessarily weaken the proof. This idea is supported, I think, by the fact that the Rambam limits his opinion that tefillin only requires one bracha to a case where both are put on together. That said, he doesn't seem fully satisfied by the answer.

יע"ש. ולענ"ד ראי' זו תמוה ולא זכיתי להבין דהא תפילין יוכיחו דהם נימנים בשתי מצות ש"ר וש"י (עשין י"ב י"ג) ואעפ"כ דעת רבינו ז"ל בהל' תפילין (פ"ד) דאינו מברך אלא ברכה אחת לשניהם אם לא סח בינתיים. וא"כ הא הו' ענינן אחד וסגי בכרכה אחת לשתייהן ולעולם שתי מצות הם. ובקושי יש לחלק דהתם הוא יותר ענין אחד מפני שטעם אחד להם עיין בלשונו שם. והנה לדעת

Riddle 7: I could not find an answer to this question, but would suggest the two following answers: 1) the Divrei Yichezkel's point is that sefiras ha'omer isn't dependent on the time (second day of Pesach) but an action (the bringing of the omer), which could in theory happen on another day. In contrast, the molad that determines kiddush levana is a fixed lunar event that almost literally is time since we use it to structure the calendar. In other words, it's far more akin to the second day of Pesach than it is to the bringing of the korban omer, or 2) perhaps kiddush levana is a mitzvas aseil she'hazman gerama for a completely separate reason that has nothing to do with the molad: because it can only be done at night (which is its own sugya, but true at least according to some).

Riddle 8: I assume Riddle 8 is "what happened to Riddle 8"? And in the spirit of the Seder, I would like to suggest an answer: So the listeners will ask!

Best,

David Birnbaum

Shalom Aleichem,

I would like to propose answers for a number of the pesach riddles posed on the podcast.

1) Regarding mitzvas aseil she'hazman gramah, kiddush levanah and sefirah - perhaps we can say that even though kiddush levanah is dependent on the molad, which is an

event, it is still classified as zman gramah, because the event of the molad is itself the mekor of all zmanei HaTorah. Therefore anything that is talui in the molad is also considered as if it is zman gramah.

2) Regarding not saying a bracha on 4 kosos because they can not be done b'vas achas - perhaps we can say that it is different from sefirah, because with sefirah, it would be nonsensical to do the entire mitzvah b'vas achas - on the first night, how can we count the second and third nights, it's not yet the second or third night? We therefore are completing on each night the full portion of the mitzvah that could be done at that time. With regard to 4 kosos, however, we in theory could drink all 4 kosos at once, the only reason we don't is because Chazal instructed us to separate them.

3) Regarding sukkah vs. Matza - perhaps we can suggest that matza after the first night is truly optional, whereas sukkah is not, because you are obligated to sleep in the sukkah and carry out all of your other activities in the sukkah throughout the entire Yom Tov (we only make the brachah upon eating for reasons the poskim discuss, but we see that b'etzem there is a chiyuv throughout Yom Tov). Moreover, when you eat matzah after the first night, the eating itself is truly optional. When you make the brachah of leishev basukkah after the first night however, the eating that precipitated the yeshivas sukkah and the brachah might be optional, but once you choose to eat the mitzvah of sukkah is not optional.

4) Regarding zecher - perhaps we can distinguish between sefirah and afikomen because with sefirah we are fulfilling the mitzvah as a zecher just as it was done originally. With afikomen, we are doing an entirely unrelated action (eating matzah) as a zecher to the original mitzvah of eating korban pesach.

5) Regarding tefillin vs. Sefirah - in Sefer Hamitzvos the Rambam does not just say that if sefirah were two mitzvahs there would be two brachos. He says that we would only count the weeks at the end of the week and at that time we would recite the second brachah for the mitzvah of counting weeks. I believe that he is saying there would be a separate brachah for the mitzvah of counting weeks because the two mitzvos can not necessarily be done at the same time. With regard to Tefillin, they can be, and generally are, done at the same time, and therefore only one brachah is said. However even the

Rambam concedes that there are separate brachos for the two mitzvos of Tefillin if done separately.

6) Regarding the brachah of She'asa Nisim - perhaps we can suggest that this brachah was enacted only for Nisim that occurred to K'lal Yisrael after the nation was formed. The Nisim of yetzias Mitzrayim were the formation of the nation itself.

Thank you very much and have a wonderful Yom Tov.

Mordechai Shtern

Waterbury, CT

I think I know the answer to some of the riddles-

1. We say asher gealano so that is instead of sheasah nissim- asher gealano is more specific and that's why we say it instead (I heard Rav Schachter says this)
2. The Baal Hamaor (Pesachim 26b) says that by sukkah it's impossible to go 7 days without sleeping in the sukkah, but you can go for 7 days without eating matzah. Rav Moshe Sternbach (Teshuvos V'hanhagos vol. 2 no. 233) says that the mitzvah to eat matzah is a continuation of the first night so it doesn't need a new bracha
3. It's not avudah meimenu because you have daas for it to be burned, lemashul if you are filling your car with gas in rishus harabim someone isn't allowed to just steal all the gas even though you are planning on having the gas used as fuel for your car
4. Maybe the Abudraham just doesn't hold like the behag
5. It's different cause bizman beis hamikdash they had a korban pesach so the afikomen isn't the same mah sheen kein by sefira we still count the same way they counted bezman beis hamikdash
6. We see that Rambam holds that there is 2 separate brachos on the shel yad and shel rosh (perek 4 halacha 4) just that you don't say them both when you do the 2 mitzvos

together- maybe this is because he holds it would be a hafsek in between the shel yad and shel rosh cause even though it's 2 mitzvos they're still connected

7. Rav Moshe says that kiddush levanah could still be a mitzvas aseh shehazman grama because the mitzvah of kiddush levanah starts the day after the molad

Zevi Gross

Hi Reb Dovid

Great show, love the podcasts and here are answers to three riddles from your last podcast!

Answer to why we don't say Sheoso Nissim la'voysaiynu on seder night:

The Prisha says (473:2) says b'shem R' Amram because it is a Yom yeshuah which is more than a nes. the Tur says that its nichlal in the brocha of 'asher goalonu' at the end of maggid. And the Maharil asks that the loшон nes is not mentioned in that brocha, instead he answers that yetziaas mitzrayim is written in the Torah & and Sheoso Nissim is only said on a mitzvah d'rabbonon like Chanuka & purim. [The Aruch Hashulchan (ibid 2,3) asks what the s'vora is to be mechalek, see there for an arichus on this]

Answer to why we don't make a brocha 'al achilas matza' every time we eat Matza:

[The Maharil proves from this question that there is no mitzva to eat matza on the rest of pesach]. The Baal Hamoar [at the end of pesachim] answers that on sukkos you are required to use the sukka at least for sleeping, because one can't survive 7 days without sleeping so al korchoch there is an element of of chiyuv in 'Basukois teshvu shivas yomim' & it is not just reshush, whereas on pesach there is never a hechrech to eat matza. The Rashba (Teshuvos 3:287) answers that by sukka if you don't want to eat bread then you have a chiyuv to eat in the sukka whereas by matza there is no case that you'd be chayav, it's all voluntary. Some other Achronim say that the hagdora of mitzvas matza all pesach is not a mitzva gemura only that it's a heker of 'nisht esen chometz' therefore there is no brocha [see Chut Shoni Shemitta 5:1,2, and others].

Answer to why Nashim are Pottur from Kiddush Levono:

[See the Chochmas Shlomo (421:1) who asks this question, that kiddush levono is not zeman geromo rather the action of doing kiddush levono is only shayech on the new moon and therefore it isn't zeman geromo – its similar to shecheyanu on a new fruit that is around during summer time but not during winter months, where since the mitzva isn't dependent on zeman rather on a new fruit therefore it isn't a mitzvas asai shazeman geromo, so too by Kiddush levono.]

The Kuntres Acharon (5:21) and Mishmeres Chaim (chelek alef: hil. Brochos: 2) and Igrus Moshe (CH" M 2:43:2) answer that Kiddush levono is zeman geromo since in truth besides for the end of the month, during the rest of the month the moon is visible, it's just that Chazal were mesakein that you only make a brocho on the new moon, therefore they made it in a certain zeman, so it's a mitzvas asai shazeman geromo. And it's not like a new fruit which isn't dependent on zeman rather only a metzius and in the winter there is no brocho since there's no fruit.

Kol Tuv,

Shloimy Berlin

1. Why no bracha on matzah all 7 days of pesach like there is by succos?

Answer: The Sdei Chemed (maareches chametz u'matzo) answers in the name of Rav Zalman Lipschitz that eating matzah all 7 days isn't a mitzvah in its own right, rather the mitzvah is to show that we don't eat chametz, and one doesn't make brachos on prohibitions

2. Why no bracha on Sha'aseh Nissim at the seder?

Answer: Amek Bracha explains that the reason we're allowed to say hallel by night is because unlike all other times we say hallel, at the seder we are saying hallel on the miracle we are going through right now- as we say A person is chaiv to envision himself as if he himself left Mitzrayim. The hallel we say at the seder is not a hallel that

commemorates something that happened to **our forefathers** rather an experience that each individual goes through himself. Based on the same reasoning it would not make sense to say the bracha of Sha'aseh Nissim, which commemorates the miracles that happened to our forefathers.

3. Why is there no bracha on the Afikoman just because it's a *Zecher Lamikdash*, Sefira is also a *Zecher Lamikdash* and there we do make a bracha?

Answer: In the Sefer HaMitzvos L'Rav Sadya Gaon, Rav Yeruchem Fishel Perla explains the reason we don't make a bracha on Korech is because we just made a bracha of Achilas Matzah/Marror on the ikar matza and it wouldn't be sensible to make another bracha, even if there would be an element of zecher Imikdash in the eating of korech. With this same logic we can answer why there is no bracha on Afikomen- its not that we dont make a bracha **because** it's a *Zecher Lamikdash* rather because we just made a bracha on the ikar matzah a few moments ago, it wouldn't be sensible to remake a bracha on the matzah that we are eating as a zecher. As opposed to Sefiras Haomer we do make a bracha on the zecher l'mikdash since we did not already make the bracha on sefira and so the zecher l'mikdash does require a bracha.

Kavod HaRav Lichtenstein,

I would like to submit answers to some of your riddles from the pre Pesach episode:

1. To the question as to why we say a bracha whenever we eat on sukkos but not whenever we eat matzah on pesach -

Answer: Eating Matzah on Pesach after the first night is only a reshus according to the gemora , not a chiyuv. While having a meal on chol hamoed sukkos is also a reshus, the bracha of leishev be'sukkah isn't on the meal, it's on dwelling in the sukkah, which is a chiyuv all of sukkos (we just happen to say the bracha when eating, according to Rebeinu Tam; Rambam actually says to say the bracha whenever you enter the sukkah).

2. To the question of why the Abudraham says that a reason we don't say birchas hamitzvah on 4 kosos since they are broken up, even though the mitzvah of sefiras haomer is one broken up mitzvah (according to the Bahag).

Answer: Abudraham doesn't hold sefiras haomer is broken up , although he quotes the Bahag, he then quotes the Rosh who argues - it seems like he is paskening like the Rosh.

3. To the question of how the Mishna Brurah (and "all poskim") can say women are patur from Kidush Levana because it's zman grama if the Ramban says that women are obligated in sefiras haomer , and assuming the explanation of the Ramban is like the Divrei Yechezkel that sefiras haomer is not zman grama since it's based on the event of the moon phase.

Answer 1: First of all, it's not true that all poskim hold like the Mishna Brerah that women are patur from Kiddish Levana. See Nefesh Harav page 176 where he quotes Rav Soloveichik as holding that the poskim who hold women are obligated are correct(!).

However, Ramban is a Daas Yachid when it comes to Sefiras Haomer, Rambam and Sefer HaChinuch hold they are patur, so certainly the Mishna Breruah et al, do not have to hold like the Ramban.

Answer 2: One could even square the Mishna Brurah by Kidush Levana with the Ramban on Sefiras HaOmer with this alternative explanation of the Ramban by the Seridei Eish (quoted at the end of this page here: <https://www.kby.org/english/torat-yavneh/view.asp?id=4384>: that is, that sefiras haomer is not zman grama, not because the omer is event based, but rather because counting omer is not 'caused by time' but rather is an expression or observation of time.

I love your show, I am a huge chassid. Thanks so much!

Chag Kosher Ve'Sameach,

Mike Wiesenberg

HEADLINES RIDDLES

- א. מדוע לא מברכין בליל פסח שעשה ניסים כמו שמברכין בחנוכה ובפורים, והלא נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" והיינו שהניסים הגדולים ביותר היו ביצי"מ כדוגמת קריעת ים סוף.
- ב. בליל פסח מברכין על אכילת מצה על הכזית הראשון אע"ג שבכל כזית שאוכל בימי החג מקיים מצווה (קיומית), ולכאן ק' מסוכות שגם שם המ"ע (החיובית) היא לאכול כזית בלילה הראשון בלבד ואעפ"כ מברכין לישוב בסוכה על כל אכילה במשך כל ימי החג.
- ג. מה שנהגו בכמה מקומות בער"פ לשרוף החמץ בפחים ציבוריים גדולים, לכאן ק' דהוי אבודה ממנו ומכל אדם (ב"מ כב:;) דתו ל"ח שלו ויכול כ"א לזכות בו ונמצא שמפקיר החמץ קודם שיקיים מ"ע דתשביתו ואינו מקיים המצווה.
- ד. **האבודרהם כ' בסדר ההגדה** דאין מברכין אקב"ו לשתות ד' כוסות משום דאין מברכין כי אם על מצווה שנעשית בב"א, שהרי יש הפסק בין הכוסות ואדרבה אם שתאן בב"א לא יצא (פסחים קב:), וכ"ה בארחות חיים הל' סדר ליל הפסח ס"ז, ולכאן ק' לפי הבה"ג **שהובא ברא"ש בפרק ער"פ** (מא) שאם שכח לספור את העומר לילה א' – שוב אינו מברך בשאר הלילות מטעם דבעי תמימות וליכא, והו"ל מצווה א', וא"כ ק' היאך תקנו שיברך בכל לילה על הספירה שהיא מצווה מתמשכת (מ"ט ימים) דמ"ש מד' כוסות.
- ה. **המשנ"ב** (תעז,ה) כ' דהא דאין מברכין על אפיקומן משום דהוי זכר למקדש, וק' דמ"ש מספירת העומר דהוי נמי זכר למקדש ואעפ"כ מברכין עליה לכו"ע (כמש"כ **הכלבו והר"ן** בסו"פ ער"פ).
- ו. **הרמב"ם בסהמ"צ** עשה קסא כ' שהמצווה למנות (בספירת העומר) ימים ושבעות הוי מצווה א', וראיתו (הב') ממה שתקנו לברך רק ברכה א' והיינו שהברכה מאפיינת/מגדירה את המצווה, ולכאן לפלא ייחשב ממש"כ **הרמב"ם גופי' בהל' תפילין** (פ"ד ה"ד-ה) שיש ב' מצוות נפרדות (יד וראש) ואעפ"כ מברכין רק ברכה א' ומדוע לא נחשב מצווה א'.
- ז. הנה לכאן ספיה"ע היא מ"ע שהז"ג שהרי באה מזמן לזמן אולם **הרמב"ן** (קידושין לג/לד:;) כ' דאינה נחשבת כן, ובי' **הדברי יחזקאל** (סלבודקה, מה,ד) דחיוב הספירה אינו תלוי בזמן ובתאריך כי אם באירוע והוא הבאת העומר ומש"ה ל"ח שהז"ג, ולכאן ק' דה**משנ"ב** (תכו,א) הביא שנשים פטורות מקידוש לבנה משום

דהוי מ"ע שהז"ג וק' דכיוון דקידוש החודש מיתלא תלי באירוע חידוש הלבנה (המולד) ולא בתאריך.

ANSWERS

א. **בסידור רב עמרם גאון** (דף קג) כ' הטעם דכיוון שאומרים "לפיכך אנחנו חייבים להודות וכו' למי שעשה לנו כל הנסים האלו, ושם צריך להזכיר שעבוד ועבדות ונס הגאולה א"צ להזכיר כאן, ואם מזכיר ב' פעמים מוציא ש"ש לבטלה, ובחנוכה ובפורים אנו אומרים אותה ברכה בפ"ע ששם אין קידוש, לא הגדה ולא סדר נסים כפסח.

ובספר הכלבו דף יג בסדר ליל פסח כ' שברכת אשר גאלנו היא במקום שעשה נסים,

ובסידור רב סעדיה גאון משמע שהיה מזכיר על הנסים בתוך הקידוש והטור בס"י תעג כ' הטעם משום שעתיד לאמרו בהגדה וכו"ל.

ובספר המנהגים למהרי"ל וכן בפרישה תעג הובא הטעם משום שחכמים תקנו שעשה נסים רק במצווה דרבנן ובי' **בספר אלה המצוות למהר"ם תאגיז** (מצווה תפז, דף רנח) שעל מצווה הכתובה בתורה אין לברך עליה שעשה נסים דהרי מצוות מצה גם אם לא היה נס היינו חייבים לקיימם מדאו' וכו' והמקראות יוכיחו שמצוות התורה לא הקבעו מחמת הנסים, אדרבה הנסים נתלו במצוות וכו'. ועוד טעם דמה שמברכים על קריאת הלל בליל פסח (לנוהגים) יוצאים יד"ח ברכת שעשה נסים.

ב. **הריז"ה** בסוף פסחים כ' הטעם לפי שאדם יכול בשאר הימים לעמוד בלי אכילת

מצה משא"כ בסוכה שאין יכול לעמוד בלא שינה ג' ימים, א"כ כיוון שיש חיוב שינה בסוכה כל ז' וא"א לאדם להיות ז' ימים בלא שינה (כדאי' בנדרים טו) נמצא חיוב הסוכה נמשך כל ז' יותר ממצה דאפשר בפירות בלא מצה כלל.

ובמאירי (סוכה כז) כ' הטעם הואיל שמצה בשאר ימי הפסח אכילתה אינה לשם מצות מצה אלא להשביע רעבוננו לפי שאינו רשאי לאכול חמץ, משום כך לא נתקן ע"ז ברכה, כשם שלא תקנו לברך על אכילת בהמה טהורה כיון שאין מצווה באכילתה אלא קיים איסור לאכול בהמה טמאה משא"כ הישיבה בסוכה שאינה לצורך גופו אלא לשם מצוה לכן תיקנו ברכה.

ובספר העיטור בעשרת הדיברות סי' נד דהואיל ובשאר הימים אין באכילת המצה מ"ע, אלא לאו דאל תאכל חמץ, ולא תקנו ברכה על הלאוין משא"כ לגבי סוכה כל שעשה שהוא יושב מקיים "בסוכות תשבו שבועת ימים".

ג. ?

ד. **בשו"ת חסד לאברהם** (סי' נו) העלה וז"ל: ולכן נראה ברור דגם לבה"ג פשיטא דכל יומא מצוה בפ"ע ואפ"ה כשלא ספר יום א' אינו סופר עוד דכן גזרה תורה שלא יחסר מימי הספירה שהוא מתחייב בהם משום דבעי' תמימות וכו' עכ"ל ונמצא לפ"ז ששווה מצות ד' כוסות לספיה"ע דתרוייהו הוו מצוות נפרדות כ"א בפנ"ע ורק בספיה"ע איכא גזיה"כ שלא לאבד יום א', **ובדרך אפשר י"ל** בלשון האבודרהם (ואין זה מוכרח בלשון הארחות חיים שכתב "לפי שהן מופסקין") שכתב וז"ל: "אבל ארבע כוסות שעושה מצוה על כל אחד ואחד מהם" דמשמע שכל כוס וכוס היא מצוה בפ"ע ומוכרחים להפסיק ביניהן לקיים מצוה בכל אחת בנפרד ונעשה ההפסק במכוון ואין מניעה טכנית במעשה המצוה אלא שכך תקנו חכמים לייחד מצווה לכל כוס (**ואולי אפשר לחלק עוד** בין ספה"ע שעיקרה מה"ת והוא לכה"פ זכר למקדש, לבין ד' כוסות שהם תקנ"ח ולכל היותר יש להן סמך מה"ת כמש"כ הארחות חיים) ובכה"ג הוא דלא תקנו ברכה, משא"כ בספה"ע דהגם דס"ל לבה"ג שאם שכח לברך הפסיד שאר הימים מ"מ ההפסק ההכרחי שנעשה בין ספירה לספירה ובין יום ליום הוא מצד הטבע והמניעה שאין יכול לספור בפעם א' מ"ט ספירות של מ"ט ימים וחייב להמתין שיעברו כל הימים ואין הפסק כזה מעכב מלברך על הספירה שכך הוא מעשה המצווה, **ומלבד זאת י"ל בפשטות** דבה"ג ורד"א (אבודרהם) פליגי אהדדי (כ"כ בספר **ליקוטי שושנים** להר"ר מנשה כהן שליט"א ח"א עמ' קיז).

ה. **שמעתי מת"ח א' באתרין** (הר"ר ר.נ. שליט"א) לחלק דכיוון דבאפיקומן אין נעשית הזכירה כמו בזמן המקדש שהרי אז אכלו קרבן פסח (אם לא שנאמר שהמצה שאנו אוכלים כאפיקומן היא זכר למצה שנאכלה עם קרבן הפסח ולא לקרבן עצמו) וממילא לא שייך לברך אותה (נוסח) הברכה לא כן ספה"ע שהמצווה נשארה כמות שהייתה במקדש ושפיר הוא זכר למקדש באותה צורה ואותו הנוסח.

ו. ? קושיא זו הק' **רבינו ירוחם** (נתיב ה' חלק ד, דף מד) ע"ד הרמב"ם, והתורה **תמימה** (ויקרא פרשת אמור אות נה) כ' דספה"ע היא מצווה א' (כהרמב"ם ולא הזכירו) ובדברים (פרשת ראה אות לח) כ' "ולא דמי לתפילין שמצוותו ניכרת בשתי פעולות". **ואולי יש להוסיף** שבנוסח הספירה אומרים היום כו"כ ימים שהם כו"כ שבועות ולא אומרים כו"כ ימים וכו"כ שבועות דמשמע קצת דהוא ספירה ומצוה אחת ולא שתיים.

ז. ? כה"ק **המהרש"ק** **בחכמת שלמה** או"ח תכו ע"ד מג"א שם. **ואולי יש קצת לחלק** בין הבאת העומר דהוא פעולה שבידי אדם ומצד עצמה יכולה להיעשות

בכל זמן בשנה ובהבאה תלא רחמנא הספירה משא"כ הלבנה שהיא בידי שמים
והגם שאינה תלויה בזמן ותאריך מ"מ תלויה בדבר שאינו בידי אדם ובא מעצמו
ובזמנו וזה נחשב הז"ג.

א גוט מועד, thank u וכל טוב, ישי קמל, הרצליה, ארץ ישראל.

Hi I would like to suggest some answers to your riddles. Riddle number 1, A) The Tur says that we say instead the Bracha asher geulunon it can be explained That we ourselves were saved not Sheoso lavosaini Like by other Nissim ,because Chayav adam liros atzmo. B) The aruch hashilchan explains since saying yetziyas mitzrayim is a mitzva you don't find that you do a mitzvah by making a bracha, but asher geolunon goes on the matzah and maror.

Riddle 2: A) sdei chemed writes that each time in suckah is a new mitzvah, but matza is considered one long mitzvah. B) Others say you can't make bracha on matza which is completely a reshus, you can eat matza ashira etc. Sucka on the other hand although you can pater yourself a seuda is mechoiv besuckah is shaiech bracha.

Riddle 5: I think we can answer with a brisker rav in menuchas that is masbir that sefira is not merely a zecher lamikdash but a new mitzvah derabbanan based on the mitzvah bizman habais. With that we can understand why we should make bracha.

Riddle 6: I believe the Rambam doesn't say you can't make one bracha on 2 mitzvahs we find clearly that you can make one bracha on hafroshas terumos umasros if your mafrih together. The same thing by Tefilin although the're 2 mitzvahs since you put them on together 1 bracha is enough, but if your mafsik or only have one we actually do make another different bracha even according to the Rambam. What the Rambam is saying is that we don't find another bracha at all by sefirah for weeks even if your mafsik.

Riddle 7: I think what the meforshim are masbir the Ramban is that since the omer is something done by man it can't be considered Zman gramma. The molad on the other hand even if might be called an event it happens automatic come certain time, is considered that Zman is Gorem.

Comments on the Show

Dear R' David

As a regular listener I just wanted to thank you for the various podcasts and Daf Headlines that I have enjoyed for some time – my friends and I love listening to you – we see you as role model - someone who combines work and learning and is a marbitz torah with fascinating material week in week out.

What prompted me to write to you (although in truth I should have done so some time ago) was the vort you said in the 6th March show about the Hagoda's use of Hamokom with the 4 sons. It's a tremendous chizuk – both for the perspective of looking at ones kids and also looking at oneself as a parent – questioning whether what we are doing is sufficient.

The vort moved me a great deal and I passed it on to various people – one of whom is my brother who is a family therapist. He messaged me a few days later to thank me – and he told me that he told what you said to a man who was struggling with his son wanting to bring his non-Jewish girlfriend to his Seder. This gentleman was comforted by what is undoubtedly Emes – thank you from him too.

Wishing you a kosher and happy Pesach and continued strength in your amazing work.

Chayim Schwab